

PALULULARIN ELAZIĞ'IN SİYASİ, EKONOMİK, SOSYO- KÜLTÜREL VE BÜROKRATİK YAPISI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNE SOSYOLOJİK BİR YAKLAŞIM

*A Sociological Approach To The Influence of The Palu on The Political,
Economic, Socio-Cultural And Bureaucratic Structure of Elazığ*

Doç. Dr. Erdal YILDIRIM¹

Özet

Gruplar bakımından heterojen olan Elazığ'ın demografik tabakasına göz atıldığında, çarpıcı bir sıklıkla şöyle bir görünüşün ortaya çıktığı görülmektedir: Büyük sermaye sahipleri, işverenler ve özellikle de ekonomik anlamda yüksek tabakayı oluşturan kesimler, yüksek bürokratlar, milletvekillerin büyük çoğunluğu ve parasal yönden çok güçlü olan müteahhitlerin büyük bir kısmı Paluludur. Peki, bu neticeleri açığa çıkaran faktörler nelerdir? Aslında kimse yoktan zengin olmamakta, doğuştan yüksek bürokrat/milletvekili olarak doğmamakta ve kimse kendiliğinden müteahhit olamamaktadır. Başta başarılılar olmak üzere, genel olarak insanlar başarıyı şans ile açıklamaktan hoşlanmazlar. Yaşlar ilerleyip başarılı olundukça başarının sanki kaçınılmaz olduğu düşünülür. Kimse yaşamlarında tesadüflerin oynadığı rolü kabul etmemektedir. İşte bu makale, Elazığ'daki Paluluların neden bu ilin bürokrasisinde söz sahibi olduklarını, parasal yönden nasıl zengin olduklarını nitel araştırma metodolojisinin gözlem ve mülakat tekniklerinden yararlanarak ortaya koymaya çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik, Bürokratik, Sosyo-kültürel

Abstract

When we look at the demographic layer of Elazığ, which is heterogeneous in terms of groups, it appears that a striking frequency of appearance has emerged. Large capital owners, employers and especially those in the economic sense of high-class sectors, high bureaucrats, the majority of parliamentarians and a large number of very strong contractors in monetary terms are from Palu. What are the factors that make these things happen? Infact, nobody born rich as a high-bornbureaucrat/deputy, and nobody can become a contractor by it self. In general, people, especially succesfull people, do not like to as sociate success with luck. As age progresses and one becomes more succesfull, it is thought that success is inevitable. Nobody accepts the role played by coincidences in their lives. This article tries to show how people from Palu in Elazığ has a right to speak in the bureaucracy of this province and how they are wealthy from the monetary side by using observation and interview techniques of qualitative research methodology.

KeyWords: Economic, Bureaucratic, Socio-cultural

¹Munzur Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, Tunceli erdalyildirim@munzur.edu.tr

Giriş

Dünyada olup biten her hadisenin maddi veya manevi sebeplerin zorunlu sonucu olduğu ilkesi benimsenildiği için Paluluların yönetsel, ekonomik ve sosyal alandaki üstünlüklerinin de bazı faktörlere bağlı olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda, öncelikle Palu'nun içerisinde yer aldığı coğrafyanın gerek elverişsiz çevre koşulları ve gerekse de tabiat verimliliklerinin bölgede bulunan insan davranışlarını etkilediği kanaati taşınmaktadır. Coğrafi çevrenin insanın karakter ve davranışları üzerinde etkisinin olduğu, coğrafyanın insanın kaderini belirlediği bilinmektedir. Özellikle iklimsel faktörlerin/hava şartlarının insanın gelişimi, karakteri, davranışları, bedensel yapısı ve ahlaki yapısı üzerinde etkili olduğunu birçok bilim insanı dile getirmektedir.² Çevresel ve tarihsel faktörlerin Palu üzerindeki etkisinin iyi anlaşılabilmesi için Palu'nun tarihine kısaca bakılmasında fayda vardır.

Elazığ iline bağlı bir ilçe olan Palu, Osmanlı döneminde "hükümet" olarak adlandırılmaktadır. Osmanlı Devleti, bölgelerin coğrafi özelliklerini ve sosyo-ekonomik yapılarını dikkate alarak onlara bazı imtiyazlar vermektedir ve bu imtiyazlara göre bölgeleri isimlendirmektedir. Buna göre bazı bölgeler "yurtluk-ocaklık sancaklar", bazı bölgeler de "hükümet sancaklar" adları ile isimlendirilmektedir. "Hükümet" sancakların, "yurtluk-ocaklık" sancaklardan en önemli farkı, buralarda tahrir yapılmayıdır.³ Tahrir, Osmanlı Devletinde toprağın mülkiyet ve tasarruf hukukunun, reayanın yükümlülüklerinin ve vergi miktarlarının, cinslerinin belli usul ve kaidelere göre tesbit ve kaydedilmesidir. Osmanlı idaresine geçen bölgeler, tımar sisteminin gereği olarak, gelir kaynaklarının tespiti maksadıyla tahrir tabi tutulmaktadır. Osmanlı Devletinde tahrir yapılırken yerleşim merkezlerinde (şehir, kasaba, köy, mezra ve çiftlik) yaşayan vergi vermekle mükellef evli veya bekâr şahısların isimleri, yetiştirilen mahsuller ve bunlardan alınan vergiler, meslek grupları vs. ayrı ayrı yazılmaktadır. Vergi gelirlerini toplamak sancakbeyinin yetkisindedir. O, sadece her yıl belirli bir vergiyi merkeze ödemekle mükelleftir. Hükümet sancakları, beylerine mülkiyet yolu ile verilmiş olduğundan tahrir tabi tutulmamaktadır. Hükümet sancakları her yıl belirli bir vergiyi merkeze göndermekle beraber olağanüstü durumlarda alınan vergiler olan avarız, sürsat ve nüzül (divanı tekalif) vb. gibi vergilerden muaf tutulmuşlardır. Hükümet sancaklarında sayım yapılmadığından ve Osmanlı yöneticileri müdahale etmediğinden (mefruzü'l-kalem-maktuü'l-kadem) sancağın gelirlerinin tamamı yöneticilerine aittir. Oysa bu muafiyet "yurtluk-ocaklık" sancaklara tanınmamıştır. Bunların haricinde her iki sancak da aynı özellikleri taşımaktadır. Sefer zamanında her iki sancakbeyi de askerleriyle beylerbeyinin sancağı altında toplanmak mecburiyetindedirler.

² Cemalettin Şahin-Rauf Belge, "İbn Haldun'da Coğrafi Determinizm", Akademik Bakış Dergisi, Sayı:57, Eylül-Ekim 2016, Kırgızistan, s. 446 (ss.439-467)

³ Fatih Gencer, "Merkezileşme Politikaları Sürecinde Yurtluk-Ocaklık Sisteminin Değişimi", Tarih Araştırmaları Dergisi, Sayı: 49, 2011, s. 77 (ss.75-96)

Her iki sancakta da adli meselelere merkezden tayin edilen kadılar bakar ve yine her iki sancağın merkeze karşı mali yükümlülükleri vardır.⁴

Akkoyunlu Devleti zamanında önemli bir ticaret merkezi olan Palu, 1514 Çaldıran Seferi'nden sonra Osmanlı İmparatorluğu'na bağlanır. İpek Yolu güzergâhının Murat Nehri üzerindeki geçiş noktalarından biri olan şehir, söz konusu siyasi pozisyon değişikliğinden sonra hızlıca gelişir. Bunun neticesinde Diyarbakır, Erzurum, Erzincan, Halep, Şam ve Bağdat bölgelerinden gelen kervanların vazgeçilmez uğrak yeri olur. Bu stratejik konumunda coğrafi faktörler ile bölgedeki üretimin önemli payı olduğu anlaşılmaktadır.⁵

Yukarıda kısaca değinilen Palu'nun tarihine bakıldığında buranın bir dönem ticaret açısından merkezi ve stratejik bir bölge olduğu görülmektedir. Ticaret yapan insanların bu bölgeyi kullanmaları, bölgede yaşayanların farklı kültürleri tanımalarını sağlar. Her şeyden önce kültürel çeşitlilik, insanların sosyo-kültürel ve ekonomik bilgisini şekillendirmektedir. Bilgi dağarcıklarını genişleten insanlar, daha verimli alanlara yönelirler. Paluluların sahip oldukları bu tarihsel birikimin, kültür ve bilgi çeşitliliğin, onların girişimci kişiliklerinin oluşmasına katkı sağlayacağı açıktır. Ayrıca Palu, Anadolu Türk kültür tarihi bakımından önem taşıyan bir yerdir. Bir zamanlar Urartular'ın başkenti, Çubukoğulları'nın, Artukluların ve Akkoyunluların beylik merkezi ve de Osmanlıların müstakil hükümeti olan Palu, günümüzde de Elazığ'ın en önemli yerleşim yerlerinden birisi olmaya devam etmektedir. Palu hala eski önemini korumakta, Elazığ'ın sosyo-kültürel, ekonomik ve siyasal yapısı üzerinde etkisini sürdürmektedir. Peki, Paluluların bu güçleri nereden gelmektedir? Paluluların, yörenin sosyo-kültürel, ekonomik ve siyasal yapısı üzerinde etkili olmalarını sağlayan etkenlere bakıldığında aşağıdaki faktörlerin etkili oldukları görülmektedir. Başka bir söyleyişle, Paluluların toplumsal yapısına bakıldığında beş temel özellikleri belirgin olarak öne çıkmaktadır. Bu beş özellik, şehrin ekonomik, sosyo-kültürel ve siyasal durumuna doğrudan etki etmektedir.

a-Asabiyete sahiptirler

Küresel ve post-modern söylemlerin yaygın bir hal aldığı günümüzde, modernleşmenin de ötesinde yeni bir süreç içerisine girildiği açıktır. Bu süreç toplumları bir taraftan makro yaşantılar içerisine çekerken diğer taraftan da mikro yaşantılar içerisine itmektedir. Kimlik arama ve küçük gruplar içerisinde örgütlenme, mikro yaşantılar içerisine itilmenin en açık göstergeleri olurken, gelenekli yapıların bir değişim ve çözülme içerisinde olmaları da sürecin makro yaşantılar içerisine çekilme yönünü ortaya koymaktadır. Bu iki husus, gelecekteki sosyal organizasyonlarda da görülmektedir. Süreç, geleneksel organizasyonlar (cemaat türü örgütlenmeler) üzerinde iki yönlü etkide bulunmaktadır.

⁴Mehmet Ali Ünal, "XVI. Yüzyılda Palu Hükümeti", XI. Türk Tarih Kongresi, 05-09 Eylül 1990, Ankara, Cilt III, s. 1072 (ss.1071-1096)

⁵Serdar Karabulut, Palu'nun Siyasi/Ekonomik Tarihi (XIV-XVIII. Yüzyıllar Arası) ve Palu Çarşısı'na Dair Vakıfname Belgesi'nin Tercümesi, OTAM, 41 /Bahar 2017, s. 157, (ss.145-168)

Bir taraftan aşiret sosyal organizasyonlarının dokularında değişme ve çözülme meydana gelirken, diğer taraftan da Orhan Türkdoğan'ın ifadesiyle "aşiret olgusu" denilen, aşiretli olma veya aşirete ait mensubiyet duygusu yani kimlikleşme hadisesi varlığını koruma ve sürdürme eğilimindedir.⁶ Gelenekli sosyal bağların çözüldüğü bir ortamda kendisini bir yere veya bir guruba bağlama ihtiyacı sonucu ortaya çıkan aşirete ait mensubiyet duygusu, Palulular tarafından da sürdürülmektedir.

Paluluların en önemli özelliği olan "aşiretçiliğe/kabileciliğe dayalı gruplaşması" doğal olarak asabiyet üzerinden şekillenmektedir. Asabiyet, İbn Haldun'a ait olan bir kavramdır. Haldun, "asabiyet"e açıklama getirirken onu, akrabalık ilişkileri ve soy bağı ile ele almaktadır. Ona göre insanlar, kendi neşebinden olanların yardımına koşmaya, onlara şefkat beslemeye doğal olarak yatkındır. Bu duygular onlar arasında yardımlaşmaya ve dayanışmaya neden olduğundan, düşmanlara korku vermektedir. Ancak Haldun'da asabiyet kavramı kandaş topluluklardaki birlik duygusundan daha geniş bir anlama sahiptir. Asabiyet, birlik duygusunun yanı sıra aynı zamanda ortaklaşa yaşayış ve örgütlenmenin doğurduğu bir davranış biçimidir. Onun düşünce sistemine göre asabiyette duygu birliğinden başka bu duyguyu harekete geçiren kollektif bir eylemlilik de vardır. Asabiyetle amaçlanan, topluluğun bir araya gelerek kendini korumasıdır.⁷

Palulular, Haldun'un belirttiği bu güçlü asabiyet sayesinde Elazığ'da egemenlik kurarlar. Bu egemenlik söylemi katılımcılar tarafından şöyle dile getirilmektedir: "Elazığ demek Palu (Zazalar) demektir". Paluluların nüfuzlarını korumak ve toplumsal boyutta halktan daha geniş bir nüfuz alanı talep edebilmek için Elazığ toplumunu da kendilerinin güçlü olduklarına inandırmaları gerekir. Zira Weber'in belirttiği gibi otorite, sürekliliğini sağlamak için kendini hiçbir zaman yalnızca maddi ya da ülküsel güdülere seslenmekle sınırlamaz. Bunlara ek olarak, kendi meşruluğu konusunda bir inanç oluşturup geliştirmeye de çalışır. Palulular bu meşruiyeti, "Palulular, Elazığ toplumunu yönetme konusunda en uygunlarıdır" tezini sürekli bir biçimde topluma empoze ederek sağlamaya çalışmaktadırlar. Bu durum, kentte "Palulular zaten kentin çoğunluğunu oluşturmaktadırlar ve de çok güçlüler" söylemi üzerinden şekillenmektedir.

Bölgenin toplumsal yapısına bakıldığında; diğer bölgelerden ayırıcı temel bir özelliği belirgin olarak öne çıkmaktadır ki, bu özellikle de diğer birçok alanda olduğu gibi, şehre hakim olma niteliğini de doğrudan etkilemektedir. Bu özellik, bireyleri aşan geniş toplumsal bağlaşma biçimi olan Zaza asabiyetine

⁶ Ahmet Çetintaş, *Aşiretlerin Sosyal Yapısı Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme (İzollu Aşireti Malatya Örneği)*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta 2002, s.1

⁷ A. Çiftçi-N.Yılmaz, "İbn Haldun'un Siyaset Teorisi ve Siyasal Sistem Sınıflandırması", *Turkish Studies*, Volume 8/7 Summer, Ankara 2013, s. 85 (ss.83-93)

dayalı gruplaşmadır. Bilindiği gibi Zazalar, Anadolu Türk kültür tarihi bakımından önem taşıyan bir topluluktur. Elazığ'da Zazalar denilince, ilk akla gelen topluluk da Palululardır. Gerçekten de bölgeye bakıldığında bölgede bireylerin önemli bir kesiminin kendisini Zaza asabiyeti üzerinden bir aşirete/kabileye mensup olarak tanımladığı görülmektedir. Bu durum, toplum içerisinde neresisin? sorusuna verilen cevaplarda kendini göstermektedir: Palulular kendilerini Elazığlı değil, Palulu olarak tanıtmaktadırlar. Kendilerini Palulu olarak tanıtan bireyler, tanıtmayı Palu ilçesi ile sınırlandırmamaktadır. Katılımcılar, özellikle Zaza topluluklarının hakim olduğu Kovancılar, Karakoçan, Arıcak ve Alacakaya ilçelerinin de Palulu topluluklardan oluştuğunu ifade etmektedirler. Bundan dolayı o bölgelerle de bir toplumsal dayanışma içerisindeyler. Bu dayanışmanın temelinde Zazalık asabiyesi vardır. Zazaların demografik anlamdaki çoğunluğu, onlara toplumda bir üstünlük getirmektedir. 2017 TÜİK verilerine göre Elazığ'ın nüfusu 583.671'dir.⁸ Bu sayı içerisinde Palu ilçesinin nüfusu 18.680 kişi ile sadece %3,20'ye denk gelmektedir. Ancak Zaza kimliğine mensup olan ve bu kimlik üzerinden kendisini Palulu olarak tanımlayan kitleye bakıldığında bu oranın yükseldiği görülmektedir. Buna göre, 39,238 kişi ile Elazığ nüfusunun %6,72'sini oluşturan Kovancılar, 27,705 kişi ile nüfusun %4,75'e tekabül eden Karakoçan ve 14,570 kişi ile nüfusun %2,5'ine denk gelen Arıcak'ı eklediğimizde bu oran yükselmektedir. Zaten bu dört ilçe, Elazığ ilçeleri arasında nüfus bakımından ilk dördü oluşturmaktadır. Tabi bir de 6,233 kişi ile Elazığ nüfusunun %1,07'sini oluşturan Alacakaya ilçesi buna eklenildiğinde demografik açıdan Elazığ'da Zazaların çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. Bu demografik çoğunluk, Paluluların (Zazaların) Elazığ'da ekonomik, siyasal ve sosyal anlamda üstünlük kurmalarını da beraberinde getirmektedir. Bir anlamda Elazığ'da Weber'in ekonomik, toplumsal ve siyasal olarak sınıflandırdığı iktidarın üç biçiminin de genelde aynı zümrede toplandığı görülmektedir. Bu zümreler, büyük servet sahipleri olarak ekonomik iktidarı ve siyasal alandaki etkinlikleri ile de siyasal iktidarı büyük oranda kontrol etmektedirler. Bölgede yapılan gözlemlerde bu gerçeği açık bir şekilde görmek mümkündür.

b. Feodal bir toplum şeklinde organize olmaktadırlar

Günümüzde Türk kültürünün tarihsel değerler sistemi içerisinde yer alan kabile-aşiret oluşumu⁹ Doğu ve özellikle de Güneydoğu Anadolu'nun kadim yapısını temsil etmek suretiyle kendine özgü geleneksel değerler sistemini yürüterek varlık alanını sürdürmektedir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yıllardır hükümlerliklerini sürdüren feodal zihniyetin Palu'da hala

⁸ Elazığ ve Palu'nun nüfusu ile ilgili bkz. Şahin Yedek, Elazığ'da İdari, Siyasi ve Sosyo Ekonomik Hayat (1923-1950), Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2018, s. 25-38; Savaş Sertel, "1927 Nüfus Sayımı Sonuçlarına Göre Elazığ Nüfusu", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:25, Sayı:1, Elazığ 2015, (ss.303-316)

⁹ Orhan Türkdoğan, "Güneydoğu'da Alt Kimlikler ve Toplumsal Dinamikleri", Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, Sayı: 206, Ekim 2013, s.172,(ss.169-184)

devam ettiği görülmektedir. Her ne kadar bu çalışmada Paluluların sosyal örgütlenmesi için sosyolojik olarak aşiret¹⁰ kavramı kullanılsa da Palu'da Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndekine benzer bir aşiret örgütlenmesinden bahsedilmesi mümkün değildir. Zaten bu bölgede geniş araziler ve verimli topraklar olmadığı için bir ağalık sisteminden (feodal sistem) bahsetmek olanaksızdır. Güneydoğu Anadolu aşiret yapılanmasının önemli özellikleri olan; aşiret mensuplarının toprak sahipleri olmadıkları, mal ve ürünlerinin büyük bir kısmının aşiret ağalarına ait oldukları, kendilerine ait olduğu ürünlerini ise ağalara büyük oranda verme durumunda kaldıkları yapısal ve geleneksel bir aşiret oluşumu¹¹ Palu aşiret yapılanmasında yoktur. Herkes kendi toprağını ekip biçmekte ve geçimini bunlar üzerinden sürdürmektedir. Bundan dolayı köylüler, bir ağaya bağımlı bir maraba değil, özgürce toprağını ekip biçen konumdadır. Bölgede aileler kan bağına dayalı "Barış veya Barış" denilen bir örgütlenme sistemi ile birbirine bağlanmaktadır. Bu sosyal yapı, bölge bireyleri tarafından şöyle örneklendirilmektedir: "Heylan'dan ki hacıgil barış". Palulularda aşiret yapılanması, akrabalık temelinde birbirlerine bağlı bir örgütlenme şeklindedir. Bu örgütlenmede bireyler, kabileler ve boylar halinde bir arada yaşarlar. Kabilenin en yaşlısı lider olarak kabul edilir ve diğerleri onun emrine bağlı hareket ederler. Aşiret içerisinde bazen birden fazla reis bulunur ve bu reisler aynı yetkiye sahiptirler. Her bir bey/reis değişik bölgelerde ikamet eder ve maiyetindeki halk onun emrine uyar. Dışarıdan aşirete herhangi bir saldırı geldiği takdirde ayrı bölgelerde ikamet eden reisler birlikte hareket eder ve birbirlerine destek verirler.

Aşiretler/kabileler, sadece toplumsal örgütlenme alanı değil, aynı zamanda siyasal örgütlenme ağlarının da işlendiği birimlerdir. Türkiye'de özellikle çok partili yaşama geçişle birlikte birer oy deposu haline getirilen aşiretler, sıradan örgütlenmeler olmaktan çıkarak siyaset sahnesinde rol alan etkin birer siyasal örgütlenme haline alırlar. Siyasal seçkinlerin desteklediği aşiret liderleri, siyasal partilerle ilişkilerini koruyabilmek için aşiret üyeleri üzerinde baskı kurarlar. Ancak bu baskı, gözle görülen bir baskı olmaktan öte aşiret üyelerinin kendi kendilerinde hissettikleri bir baskı olarak gelişir. Bu durumu en iyi gözlemlendiği yer milletvekili seçimleridir. Listelerde yer alamayan aşiret mensupları kendi oy potansiyelinin fazlasıyla yeterli olduğunu düşünüp bağımsız aday olmaktadır. Palu'daki aşiretlere bakıldığında, otorite biçiminin, genel özellikleri itibarıyla Weber'in "geleneksel otorite" olarak tanımladığı ideal tipe uyduğu görülmektedir. Yönetimin liyakat esasına göre değil, yöneticiye sadakat esasına belirlendiği bu otorite biçiminin meşruluğu irrasyoneldir. Başka bir deyişle bu tür bir otorite, halkın geleneği edilgen biçimde kabulüne ve önderin zorlayıcı iktidarına dayanmaktadır. Halkın edilgen bir durumda olması, Palulu-

¹⁰Aşiret kavramını aynı soydan gelen, birlikte yaşayan ve beraber konup göçen kabile, oymak ve topluluk anlamında kullanmaktayız.

¹¹Türkdoğan, agmk, s. 181

ların Elazığ'da özellikle siyasi olarak güçlenmelerini sağlamaktadır. Halkın güvendiği, önder olarak kabul ettiği insanlar veya gruplar, halkın kendilerine şartsız bir şekilde itaat etmelerini siyasi sahada bir avantaja çevirmektedirler.

Weber'e göre, geleneksel otorite, çok eski zamanlardan beri süregelen geleneklerin kutsallığına ve bu geleneklere göre gücü kullananların meşruluğuna olan yerleşik inanca dayalıdır. Bu otorite tipi, geçmişten gelen ve daima var olan kural ve güçlerin kutsallığını öne sürerek meşruluk tezinde bulunur. Burada otoriteyi icra eden kişi ya da kişiler geleneksel kurallar tarafından belirlenir. Bireyin kişisel otoritesine uyulması, kendisinin geleneksel konumundan kaynaklanır.¹² Bu tip örgütlenmede halkın kendi beylerine uyması, aileden ve atalardan alınan dinsel ve kutsallık içeren bir mirası sürdürmedir. Bu tür örgütlenmelerde yöneticiler bellidir. Bir anlamda bir tarafta eski zamanlardan beri topluluğu yöneten bir seçkinler sınıfı öbür tarafta yönetilen bir topluluk söz konudur. Bu durum, Mosca'nın her toplumda yöneten ve yönetilen iki sınıf insan olduğu tezini akla getirmektedir. Yöneten sınıf sayıca azdır, örgütlüdür ve siyasal işlevi yerine getirir. Bunlar gücü elinde tutar ve gücün nimetlerinden yararlanır. Bu görüşe göre, bir toplumda temel politikalar ile toplumun tamamını etkileyen ekonomik ve sosyal kararlar genellikle belli bir grup tarafından şekillendirilir. Bunlar o toplumdaki elitler veya seçkinlerdir. Toplumun yöneten bu elitler; siyasi, askeri ve ekonomik elitlerdir. Bu üç elit grubunun birlikteliği iktidar seçkinlerini oluşturur. Toplumun geneline yönelik en kritik sosyal politikaları, siyasi ve ekonomik kararları bu iktidar seçkinleri belirler. Bir tarafta güçlü kesim, diğer tarafta halk, toplum gibi isimlerle anılan ve pasif durumda olan güçsüzler kesimi vardır. Palululara bakıldığında bunların güçlü kesimi oluşturdukları görülmektedir. Bu güçleri de ekonomik olarak güçlü olmalarından ve de devletin bürokrasisinde önemli mevkileri işgal etmelerinden kaynaklanmaktadır. Devlet bürokrasisi ellerinde oldukları için devlet kaynaklarından da yararlanmaktadırlar. Bürokrasi de olmaları önemlidir. Çünkü bürokrasi, kamu kaynaklarının yönetildiği yer ve kimin bu kaynaklardan ne kadar pay alacağının karar verildiği merciidir.

Bölgede, geleneksel toplumlarda olduğu gibi aile, çok önemli bir statü ve prestij kaynağıdır. Kendilerini belirli bir ailenin üyesi ve onun da içinde olduğu bir aşirete mensup olarak tanımlayan bireyler, birbirlerini gerçek/biyolojik ya da kurgusal/sosyolojik akrabalar olarak kabul ederler. Baba soyu temelinde örgütlenmiş bu yapılarda özellikle aşağı birimlere (sülale, aile) doğru ilerledikçe akrabalığın ve dolayısıyla ailenin önemi daha da artmaktadır. Bireyin ait olduğu ailenin genişliği, hanedan/beyzade ailesi veya bu aileye yakın olunması, ailede kahraman, karizmatik ve kutsal güçleri olan kişilerin soyundan gelme gibi unsurlar aileleri daha da önemli kılmaktadır. Bu ailelerin kurdukları veya yönetimine geçtikleri sivil toplum kuruluşları bürokraside ve siyasette önemli bir güç oluşturmaktadır. Özellikle Palulular (Zazalar), son yıllarda mensup-

¹²Max Weber, Bürokrasi ve Otorite (Çev. H.B. Akın), Adres Yayınları, Ankara 2013, s. 69

larının ortak iradesini belirli düzeyde temsil eden sivil toplum kuruluşlarının gücünü kullanarak devlete karşı kollektif bir baskı oluşturmuşlardır. Palulular, sivil toplum tüzel kişiliğini kazanan sosyal gruplar aracılığıyla, bireyleri sosyalleştirme, politize etme, siyasal bilinç yükseltme, siyasal kültürü yaygınlaştırma ve devlet üzerinde bir kontrol mekanizması oluşturma gibi işlevleri iyi bir şekilde yerine getirmektedirler.

Paluluların feodaliteye sahip olmaları aynı zamanda sosyal ilişkiler ağı olarak tanımlanan sosyal sermayeyi de beraberinde getirmektedir. Son derece açık bir kavram olan sosyal sermayenin ihtiva ettiği anlam, “ilişkiler önemlidir” şeklinde özetlenebilir. Sosyal sermayenin kaynaklarına bakıldığında; aile, sivil toplum örgütleri, firmalar, kamu sektörü, etnik ve diğer sosyal gruplardan oluştuğu görülmektedir. Kişilerin çevresiyle kurduğu ilişkilerin yoğunluğu, sosyal sermayenin önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Bu konuda aile bağlarının önemi diğerlerine göre çok daha kritik bir konumdadır. Aşiret bağının birçok alanda etkili olmaya devam ettiği bölgede akrabalık, bireyleri kuşatan geniş bir ağ ve sosyal dayanışmanın temel bağıdır. Birey sayısı bağlamında bölgedeki egemen aile biçimine bakıldığında, geleneksel aşiret yapılanmasından dolayı geniş ailenin hakim olacağı düşünülürken, şehirleşme ve modernleşmenin etkisiyle bölgede çekirdek aile yapısının daha yaygın hale geldiği görülmektedir. Ailedeki birey sayısı, aile biçiminin (çekirdek, geniş aile) belirlenmesinde önemli bir ölçüttür. Ancak aileyi de kapsayan “kanbağı” kavramı, insanlar arasındaki en gündelik, en sıradan davranış ve ilişki kalıplarını düşünülmeden yapılan bir “içgüdü” düzeyine getiren çok kapsamlı bir dünya görüşüyle bağlantılıdır. Palulular için “kanbağı”, bir kimlik, aidiyet, ahlak ve bir iktidar mekanizması işlevi görmektedir. Bu mekanizma, yaşamın en küçük alanlarına kadar sinmiş, gündelik ilişkileri mümkün kılan otomatik tepkileri belirlemiştir. Antropolojide, “soyun izlenmesi”, şecere ya da soy kütüğü çıkarmaktan ziyade, bir “soysal tayin”i sağlayan bir kültür kalıbıdır. Bu tür kurallar, kişinin, içinde doğduğu toplumda belirli bir akraba grubuna ait olmasını sağlar. Bunda akraba grubunun önemli bir rolü vardır. Soya dayalı toplumsal örgütlenme aynı zamanda kendine özgü bir ahlak anlayışını da beraberinde getirmektedir. Bu ahlak anlayışı, toplumsal olarak çizilmiş olan “kan bağı” kavramının etrafında anlamını ve sınırlarını oluşturur. Kan bağı, bireyler arasındaki hürmet, sevgi, dostluk, düşmanlık, intikam, kıskançlık, korku, güven, sakınma, kaçınma, hizmet etme, emretme ve kollama gibi duyguların hareketini sağlayan dinamiktir.¹³ Paluluların bakış açısına göre, akrabalık bağları, malların, hizmetlerin ve duyguların işlenip büyütülmesini sağlayan ve sık sık temasa geçmek suretiyle devamlılıklarının sağlanması gereken toplumsal bağlar bütünüdür. Paluluların önderleri, hem topluluktaki karar verme süreçlerini etkilemek hem de bağlılıkları kendi etkileri

¹³ Şevket Ökten, “Aşiret, Akrabalık ve Sosyal Dayanışma: Geleneksel Hayatı Yönetme Biçimi”, Aile ve Toplum, Yıl: 11 Cilt: 5 Sayı: 18 Temmuz-Ağustos-Eylül 2009, s.107 (99-110)

altına almak için söylemler geliştirirler: “Hepimiz biriz, hepimiz aynı soydan akrabayız, aynı köylüyüz, hısımız, ya da biz aşiretiz.”

c. Ekonomik anlamda güçlüler

Ekonomik varlık, gücün elde edilmesi ve sürdürülmesinde büyük bir öneme sahiptir. Servetin gücün bir biçimi olduğu en kabul gören gerçeklerden biridir. Bu anlamda, gücün toplumsal dokuyu önemli oranda etkilediği bölgede, servet en büyük motivasyon aracıdır. Palulular, başta inşaat sektörü olmak üzere, gayri menkul, kuyumculuk ve diğer alanlarda da büyük servet sahipleri olarak ekonomik iktidarı büyük oranda kontrol etmektedirler. Büyük ekonomik gücü elinde tutan bu grupların günümüzde bölge siyasetinde sürekli egemen oldukları görülmektedir. Dolayısıyla, gücü elde etmek isteyenler öncelikle servet edinmeye çalışmaktadırlar. Çünkü servet, toplumsal farklılığın temelini ve toplumsal değişimle sıkı sıkıya bağlı olan doğal nüfuz ve otorite kaynağını oluşturur.¹⁴ Servet, aşiret reisleri için taraftar kazanmak, taraftarlarını tutabilmek, hizmetinde çalışanları doyurmak, yardım ve himaye için başvuranların sorunlarını çözmede gereklidir. Servetin varlığı ve bu tür alanlarda kullanılması statüyü pekiştirirken, sahip olunan yüksek statü de servet edinilmesini kolaylaştırmaktadır. Bu anlamda Palulular (Zazalar), yörede parasal anlamda gücü elinde tutan gruplar olarak bilinmektedir.

Peki, o zaman Paluluları Elazığ’da diğer kesimlere göre zengin yapan sebepler nelerdir? Bu eşitsizliğin nedeni nedir? Acaba bir kesimin daha çok çalışıp çok kazanmasına karşın, diğer kesimin daha aylak, tembel ve çalışmaya isteksiz oluşundan mı kaynaklanıyor? Örneğin en alt dilimdeki insanlar gelirlerini nerden kazanmakta, en üst dilimdekiler nereden kazanmaktadır? Elazığ’daki sosyal tabakaların kazançları ile ilgili elimizde bir veri yok ama Türkiye ile ilgili TÜİK verileri bu sorunun cevabı niteliğindedir. TÜİK verileri ile yüzde yirmilik grupların ortalama gelir miktarlarına bakıldığında, en alttaki %20’lik grubun yıllık ortalama geliri 9.683 TL iken, en üstteki %20’lik grubun yıllık ortalama geliri 66.670 TL’dir. Bu gelirlerin nasıl elde edildiğine bakıldığında yevmiyeli (gündelik ücretle çalışan işçi) ile kazanılan gelirin %77,4’ü, nüfusunun en alt gelir gruplarına denk gelmektedir. Buna karşın gayrimenkul gelirinin %70,6’sını, menkul kıymet gelirinin %60,9’nu ise tek başına nüfusun en üst gelir grubundaki %20’lik dilimi almaktadır. Yani toplumun alt gelir gruplarındaki önemli kısmı emeklerinden para kazanırken, üst gelir gruplarındaki küçük azınlığı ise paradan veya para ile satın alınan gayrimenkullerden para kazanmaktadırlar.¹⁵

Bu veriler Türkiye’de kesimler veya sınıflar arası bir eşitsizliğin boyutlarını sergilemektedir. Bunu mevcut sistemin üretim ve paylaşım ilişkileri ile

¹⁴ Şevket Ökten, “İktidarın Sosyolojik Kimliği: Aşiretlerde İktidarın Biçimi ve Kaynakları”, Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, Cilt:13, Sayı:2, Güz 2010, s. 210 (ss. 183-215)

¹⁵ Nurettin Aydın, Doğu ve Güneydoğu İçin Öz Kaynakla Bölgesel Kalkınma Modeli, Haziran 2015, s. 17

açıklamak mümkündür. Düşük gelir seviyesindeki kesim daha çok çalışsa dahi içine düştüğü yoksulluk sarmalını kırmayı kolay değildir. Çünkü alt gelir grubundaki kesimler, emekleri ile kazandıklarını tasarruf edemeyip, günlük geçimleri için kullanmak durumundadırlar. Zira biriktirilecek miktarda bir kazanç elde edememektedirler. Hal böyle olunca, girişim sermayesi biriktirmek de girişim için araştırma yapacak boş zamanı bulmak da mümkün olmamaktadır. Bu durumda doğal olarak ticari teşebbüslerden de yine parası olan kesim para kazanmaktadır. Bu açıdan Paluluların ekonomik zenginliklerine bakıldığında aynı durumun onlar için de geçerli olduğu görülmektedir. Merkez çevre dikotomisi çerçevesinden bakılınca, zenginleşen Paluluların merkez konuma geldikleri, diğer kesimlerin ise çevreye dönüşüp sadece tüketici konumunda kaldıkları gözlenmektedir. Merkez bölgeden çevreye sürekli mal akışına karşın, çevreden merkeze sürekli para akışı döngüsü oluşmuş durumdadır. Böylece bir kesim, diğer kesimin para kazandığı pazara dönüşmektedir. Bir taraf sürekli zenginleşmesine karşılık diğer taraf sürekli yoksul kalmaktadır.

d. Dinin meşrulaştırmasından yararlanırlar(şeyhlerin varlığı)

Gücün elde edilmesi ve sürdürülmesinde ekonomik varlığın önemi kuşkusuz çok büyüktür. Fakat özellikle doğu toplumlarında siyasi etki, sahip olunan aile, kişisel özellikler, evliya soyundan gelme ve geleneksel eğitimin toplumsal statü üzerindeki etkisi, ekonomik varlığın etkisinden belki de daha büyüktür. Bu anlamda kutsal güce sahip olduklarına inanılan şeyhlerin, seyyidlerin uzun yıllardan beri bölgenin toplumsal ve politik hayatında ne kadar etkili oldukları konuyla ilgilenenlerin iyi bildikleri önemli bir gerçekliktir. Şeyhler veya aileleri dindarlık ve kutsallıklarıyla yaptıkları şöreti, ticaretle de bütünleştirirler. Zengin olmak için en emin yol kerametıyla ün yapmaktan geçer. Bir kişinin ne kadar kutsal olduğuna inanılırsa o kadar çok da ziyaretçisi olur. Ayrıca şeyhlerin bölgenin her yerinde halifeleri yoluyla kurduğu ilişkiler ağı, onun güvendiği ve işlerini yürüten kişilerin oluşmasını da beraberinde getirir. Bir şeyhin ekonomik gücü ile siyasi etkinliği birbirini güçlendiren faktörlerdir.¹⁶

Şeyhler, sosyal ve politik sorunların yanı sıra, bölgede özellikle kan davalarının çözülmesinde ve dini konularda ilgiyi kendilerinde toplayarak hem dini hem de politik güç elde etmeyi başarırlar. Bir iktidar figürü olarak şeyhler güçlerini karizmatik mizaçlarından, dindarlıklarından ve iyi amellerinden çok, sahip oldukları “asil”, “temiz” ve “kutsal soydan” almaktadırlar. Bu yüzden bölgedeki şeyh sülalelerinin neredeyse hepsi, soylarını genelde kutsal ailelere bağlarlar ki bu yaygın olarak başvurulmuş bir davranış biçimidir. Bu bağlamda Nakşibendi Tarikatı’nın önde gelenlerinden olan Mevlana Halid el-Kurdi (Mevlana Halid Bağdadi)’nin üçüncü halifesi ve meşhur Şeyh Said’in dedesi

¹⁶ Martin van Bruinessen, Ağa, Şeyh, Devlet, İletişim Yayınları, İstanbul 2010, s. 369

Şeyh Ali Septi, yerine geçen oğlu Şeyh Hasan, Şeyh Hasan'ın kardeşi ve Şeyh Said'in babası Şeyh Mahmud, Şeyh Mahmud'un oğlu Şeyh Said, Şeyh Mahmud Fevzi Efendi, Şeyh Ali Rıza Septioğlu, Seyyid Şeyh Zülküf Efendi bölge siyasetinde de etkili olan önemli şeyh sülalelerinden sadece birkaçıdır. Bu isimler içerisinde yakın döneme damgasını vuran isim Ali Rıza Septioğlu'dur. İsmi sonunda "Septi" kelimesinin kullanılması iki nedene dayandırılır. Birinci neden, soyunun baba tarafından Hz. Hüseyin'e, anne tarafından da Hz. Hasan'a dayandırılmasıdır. İkinci neden olarak da cumartesi günü doğması veya hocasından cumartesi günü icazet almasıdır. Bölgede seyid veya şeyh ünvanı daha ziyade soyu itibarıyla temayüz etmiş kimseler için kullanılır. Sahip olduğu "asil" nesep ile diğerlerinden ayrılan ailelere ait olan bu "onur", sürekli aynı ailenin tekelindedir ve ailenin tüm bireylerine teşmil edilir. Aşiret/akrabalık ideolojisi ve bunların temelinde bulunan kan bağı ilişkilerinin büyük oranda belirleyici olduğu toplumsal tasavvur dolayımı ile kutsallık, şeyhlerin sadece fertleri için değil aynı zamanda şeyhlerin tüm aileleri için de geçerli olan bir vasıf haline gelmiştir.

Palu bölgesinde sahip olunan aile, evliya soyundan gelme ve geleneksel eğitim (medrese) toplumsal statü üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Dini ve aşiret gibi geleneksel toplumun örgütlenme biçimleri yerel siyaset alanı içerisinde önemli bir vazife görmektedir. Zazaların dini ve feodal örgütlenmeleri onları siyasetin en önemli aktörleri haline getirmektedir. Bu durum, son yıllarda milletvekili seçilen kişilerin kimliklerinden de anlaşılmaktadır. Feodal yapılanma, doğası gereği aşiret büyüklerinin yerel siyaset içinde önemli aktörler olarak rol almalarına sebep olmaktadır. Bu anlamda kutsal güce sahip olduklarına inanılan şeyhlerin, uzun yıllardan beri bölgenin toplumsal ve politik hayatında ne kadar etkili oldukları konuyla ilgilenenlerin iyi bildikleri önemli bir gerçekliktir. Şeyhler, sosyal ve politik sorunların yanı sıra, özellikle kan davalarının çözülmesi ve dini konularda ilgiyi kendilerinde toplayarak hem dini hem de politik güç elde etmeyi başarmışlardır. Aşiret/akrabalık ideolojisi ve bunların temelinde bulunan kan bağı ilişkilerinin büyük oranda belirleyici olduğu toplumsal anlayış, şeyhleri sadece kendi aile fertleri için değil aynı zamanda bütün bölgede yaşayanlar için kutsal bir kişi haline getirmektedir.

e. Girişimciler

Türkiye'den Batı Avrupa ülkelerine başta Almanya olmak üzere, Avusturya, Hollanda, Belçika ve Fransa'ya 1950'li yıllardan itibaren önce bireysel anlamda başlayan göç, 1960'lı yılların başından itibaren devlet tarafından hazırlanan yurtdışı istihdam politikaları ile özendirilir ve göçün devamlılığı sağlanır.¹⁷ Merkezi ve devletçi politikaların hakim olduğu dönemlerde, devlet hem bölgesel eşitsizliklerin ortadan kaldırılması hem de Şeyh Said isyanının oluşturmuş olduğu toplumsal travmayı ortadan kaldırmak için özellikle Zazaların bu bölgeden yurtdışına çıkışlarında kolaylıklar sağlar. Ancak bu göç

¹⁷ Yusuf Akan-İbrahim Aslan, Göç Ekonomisi, Ekin Yayınları, Bursa 2008, s. 11

akınının esas nedenin ekonomik sorunlarla ilgili olduğu bilinmektedir. Çünkü bu göçün sonucunda devlet birimlerinde hem işsizlik oranının azalacağı hem de bireylerin ülkeye döviz getireceği düşüncesi hakimdir. Yani devlet bu göçlerle hem işsizliği azaltmayı hem de ülkeye döviz girdisi sağlamayı hedeflemektedir. Göç eden yurttaşların ilk düşünceleri de belli bir süre bu ülkelerde çalışıp para biriktirmek ve bu suretle kendi ülkesinde geleceğini güvence altına alacak yatırımlar yapabilmektir. Bu amaçla gurbetçiler göçün ilk yıllarında arsa, ev, bağ, bahçe, tarla, traktör, biçerdöver gibi yatırımlara yöneldiler. Almanya'daki yaşantılarına geçici gözüyle bakan göçmen işçiler sosyal yaşamlarını kısıtlayarak ve şartları zorlayarak daha çok birikim yapmaya çalışırlar. Büyük bir kesim yurtdışına yerleşme düşüncesinde olmadığı için ailesini yanında götürmemiş ve bekâr olarak yaşamayı tercih etmiştir.¹⁸ İnsanların kendi doğup büyüdüğü yerleri terk edip, yeni ülkelere göç etmesi kolay değildir. İnsanlar, kendi ülkeleri içinde bile göç hareketine tereddüt ile bakarken bir diğer ülkeye gitme hususunda cesaretlili olmaları beklenemez. Köylerinden, şehirlerinden ve ülkelerinden ayrılan göçmen Palulu işçiler, yabancı ülkelerde birikimler yaparak hüznün içinde ayrıldıkları ülkelere maddi açıdan daha güçlü olarak dönmeyi hedeflerler.

Fakirlik ve yokluk nedeniyle dışarıya göç eden bu yurttaşlar yurtdışında biriktirdikleri paralarla, döndükleri memleketlerinde yatırımlar yapmaya başladılar. Yurda dönen bireyler, ekonomik sermayelerini, kaynak rezervlerini veya sosyal fikirlerini başarılı bir biçimde hayata geçirmeye başladılar. Gerçekten de fakirlik ve güçsüzlük, girişimci kişiliğin oluşmasını sağlayan çok önemli bir nedendir. Girişimci insan, bir yandan kendi koşullarından rahatsız olan diğer yandan da çevresindeki olaylara karşı duyarlı olandır. Bir anlamda girişimci insan, kendi kaderine razı olmayandır. İnsanı girişimciliğe iten en önemli unsurlardan biri onun fakir ve güçsüz olmasıdır. Ekonomik ve sosyal yönlerden yetersiz olan kişi bulunduğu koşullardan dolayı mutsuzdur. Mutsuz olan kişi ise içerisinde bulunduğu koşulları değiştirmek veya geliştirmek için büyük bir hırs içindedir. Zor koşullarda yaşama mücadelesi veren birey, kötü kaderini değiştirebilmek için büyük bir çaba gösterir.¹⁹ Tabi Paluluların girişimci olmasını sağlayan neden sadece fakirlik değildir. Bölgenin ataerkil bir aile yapılanması içerisinde olması aile bireylerinin ekonomik ve sosyo-kültürel anlamda aile reislerinin ciddi baskılarına maruz kalmalarına neden olmuştur. Ezilen ve sömürülen bireylerin, baskıdan ve olumsuz koşullardan kurtulmak, kendilerini kanıtlamak için mücadeleye girişmeleri de girişimci kişiliğin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında göç eden ve parayı kazanan Palulular,

¹⁸ Hakan Yıldırımoglu, "Uluslararası Emek Göçü "Almanya'ya Türk Emek Göçü", Kamu-İş, Cilt:8, Sayı: 1/2005, s.133 (ss.129-153)

¹⁹ Turan Atılğan-Seher Kanat, "Tekstil Mühendisliği Eğitiminde Girişimcilik ve Girişimciliği Etkileyen Faktörler" Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi,17(1), Özel Sayı, 2013, s.32 (ss.32-37)

kendi memleketlerine döndüklerinde farklı kültürleri görmenin de özgüveni ile girişimci kişiliklere bürünmüşlerdir.

Paluluları girişimciliğe sevk eden etmenlerden bir diğeri de rekabet etme duygusudur. Feodal bir yapı içerisinde örgütlendikleri için birbirlerini kıskanma, birbirleri üzerinde üstünlük kurma, pazar liderliğini ele geçirme ve sürdürme anlamında Palulular yapıcı bir rekabete sahiptirler. Bu ilişki biçiminde bireyler veya gruplar, ulaşmak istedikleri amaçlar için birbirleri ile yarışmaktadırlar. Rakipler birbirlerini engellemeye yönelik bir davranış içerisinde olmayıp, sadece ulaşmak istedikleri hedeflere, amaçlara odaklanırlar. Bir bakıma birbirleri ile bir yarış içerisinde olduklarıdır. Elazığ'da büyük inşaat şirketlerine bakıldığında bu durum rahatlıkla görülebilmektedir. İnşaat işine giren bir Paluluyu başka bir Palulu takip etmektedir. Bir anlamda bu durum, Schumpeter'in, iktisadi gelişmenin temel dinamiği ve sebebi olarak ifade ettiği "önce sınırlı sayıdaki dinamik müteşebbis'in açtığı yoldan daha sonra geniş kütlenin, statik müteşebbisler'inin gelmeleri ve onları taklit ederek ilerlemeleri" şeklindeki açıklamasını hatırlatmaktadır. Gerçekten de rekabetin ekonomiye olan etkisine bakıldığında onun olumlu işlevlerinin olduğu görülmektedir. Rekabet, ekonomik varlıklar için sürekli gelişmenin ve ilerlemenin önünü açarken tekelleşmeyi de engellediğinden yeni girişimcilerin de önünü açmaktadır. Schumpeterci anlayışa göre de rekabet, yaratıcı, yenilikler ve icatlar geliştirmesi nedeniyle önemli bir kavramdır.²⁰

Mülakat yapılan katılımcılar da kendilerini sürekli piyasaları izleyen, piyasalarda talep boşluklarını değerlendiren, yeni talepler yaratan, değişik taleplere zamanında tepki göstererek doğru zamanda doğru yerde gerekli yatırımları yapan, gerektiğinde risk almasını bilen, sorumluluk üstlenen yaratıcı kişiler olarak tanımlamışlardır. Bu özellikler de onların Elazığ'ın sosyo-kültürel, siyasal ve ekonomik dokusu üzerinde söz sahibi olmalarını kolaylaştırmaktadır.

Sonuç

Weber'in ekonomik, toplumsal ve siyasal olarak sınıflandırdığı iktidarın üç biçimi, Elazığ'da aynı zümrenin (Paluluların) elinde toplanmaktadır. Bu sonucu doğuran faktörlere bakıldığında, bunlar; asabiyete sahip olma, feodal toplum şeklinde organize olma, ekonomik olarak güçlü olma, dinin meşrulaştırmasından yararlanma ve girişimci olmadır. Bu faktörler, ildeki toplumsal, siyasal ve ekonomik hiyerarşiyi de büyük oranda etkilemektedir.

Kaynaklar

Akan, Yusuf - Aslan, İbrahim, **Göç Ekonomisi**, Ekin Yayınları, Bursa 2008.

Atılğan, Turan - Kanat, Seher, "Tekstil Mühendisliği Eğitiminde Girişimcilik ve Girişimciliği Etkileyen Faktörler" **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi**, 17(1), Özel Sayı, 2013, (ss.32-37).

²⁰ İbrahim Erol Kozak, İnsan-Toplum-İktisat, Değişim Yayınları, İstanbul 1999, s. 153

Aydın, Nurettin, **Doğu ve Güneydoğu İçin Öz Kaynakla Bölgesel Kalkınma Modeli**, Haziran 2015.

Bruinessen, Martin van, **Ağa, Şeyh, Devlet**, İletişim Yayınları, İstanbul 2010.

Çetintaş, Ahmet, **Aşiretlerin Sosyal Yapısı Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme (İzollu Aşireti Malatya Örneği)**, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta 2002.

Çiftçi, A.-Yılmaz, N., “İbn Haldun’un Siyaset Teorisi ve Siyasal Sistem Sınıflandırması”, **Turkish Studies**, Volume 8/7 Summer, Ankara 2013, (ss.83-93).

Gencer, Fatih, “Merkizileşme Politikaları Sürecinde Yurtluk-Öcalılık Sisteminin Değişimi”, **Tarih Araştırmaları Dergisi**, Sayı: 49, 2011, (ss.75-96).

Karabulut, Serdar, Palu’nun Siyasi/Ekonomik Tarihi (XIV-XVIII. Yüzyıllar Arası) ve Palu Çarşısı’na Dair Vakıfname Belgesi’nin Tercümesi, **OTAM**, 41 /Bahar 2017, (ss.145-168).

Kozak, İbrahim Erol, **İnsan- Toplum-İktisat**, Değişim Yayınları, İstanbul 1999.

Ökten, Şevket, “Aşiret, Akrabalık ve Sosyal Dayanışma: Geleneksel Hayatı Yönetme Biçimi”, **Aile ve Toplum**, Yıl: 11 Cilt: 5 Sayı: 18 Temmuz-Ağustos-Eylül 2009 (99-110).

Ökten, Şevket, “İktidarın Sosyolojik Kimliği: Aşiretlerde İktidarın Biçimi ve Kaynakları”, **Sosyoloji Araştırmaları Dergisi**, Cilt:13, Sayı:2, Güz 2010, (ss. 183-215).

Sertel, Savaş, “1927 Nüfus Sayımı Sonuçlarına Göre Elazığ Nüfusu”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:25, Sayı:1, Elazığ 2015, (ss.303-316).

Şahin, Cemalettin - Belge, Rauf, “İbn Haldun’da Coğrafi Determinizm”, **Akademik Bakış Dergisi**, Sayı:57, Eylül-Ekim 2016, Kırgızistan (ss.439-467).

Türkdoğan, Orhan, “Güneydoğu’da Alt Kimlikler ve Toplumsal Dinamikleri”, **Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi**, Sayı: 206, Ekim 2013, (ss.169-184).

Ünal, Mehmet Ali, “XVI. Yüzyılda Palu Hükümeti”, **XI. Türk Tarih Kongresi**, 05-09 Eylül 1990, Ankara, Cilt III, (ss.1071-1096).

Weber, Max, **Bürokrasi ve Otorite**(Çev. H.B. Akın), Adres Yayınları, Ankara 2013.

Yedek, Şahin, **Elazığ’da İdari, Siyasi ve Sosyo Ekonomik Hayat (1923-1950)**, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2018.

Yıldırımoglu, Hakan, “Uluslararası Emek Göçü-Almanya’ya Türk Emek Göçü”, **Kamu-İş**, Cilt:8, Sayı: 1/2005, (ss.129-153).